

Lastensuojelututkimukseen tarvitaan pysyvät rakenteet

Päiväys 13.12.2016

Lapsi- ja perhejärjestöt vaativat, että valtiolta ryhtyy toimiin lastensuojelun tutkimuksen puutteiden korjaamiseksi ja huolehtii keskitettyjen tutkimusrakenteiden perustamisesta. Lastensuojelun sijaishuollon epäkohtia vuosina 1937-1983 tarkastellut selvitys osoittaa, että lastensuojelun toteuttamisen tulee entistä systemaattisemmin pohjautua tutkimustietoon.

Lastensuojelun avoimuuden, laadun ja eettisyyden vahvistamiseksi tarvitaan korkeatasoista ja ajankohtaista tietoa. Nykyisen lastensuojelulain toteutumistiedot ovat puutteelliset. Lukuisat viime vuosina toteutetut selvitykset ovat vahvistaneet, että lastensuojelututkimus on Suomessa hajanaista ja aliresursoitua.

Suomeen tarvitaan oma lastensuojelun monitieteisiin kysymyksiin keskittyvä tutkimusinstituutio, joka ottaisi lastensuojelun ilmiöt pitkäjänteisesti tutkimuksen ja kehittämisen kohteeksi, koordinoisi olemassa olevaa esimerkiksi yliopistoissa tehtävää tutkimustyötä sekä huolehtisi siitä, että lastensuojelun kehittämistyö ja lainsäädännön uudistamistyö perustuvat tutkittuun tietoon.

Lastensuojelun laadun varmistamiseksi tarvitaan tutkimustietoa

Lastensuojelun ensisijainen tehtävä on tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja turvata lapsen kehitys ja hyvinvointi, joskus jopa tahdonvastaisesti. Tavoitteena on, että lapsi voisi asua biologisten vanhempiensa kanssa. Lastensuojelussa on kuitenkin tärkeää myös tunnistaa tilanteet, jolloin sijoitus kodin ulkopuolelle on ainoa lapsen edun mukainen vaihtoehto. Lastensuojelutehtävän toteuttaminen on erittäin vaativaa perus- ja ihmisoikeustyötä, jonka tulee perustua tieteelliseen tietoon ja vahvaan ammattitaitoon.

Yhteiskunnan tulee suhtautua äärimmäisellä vakavuudella tilanteisiin, joissa julkista valtaa käytetään yksilöiden ja perheiden oikeuksiin puuttumiseen tarvittaessa myös vastoin heidän tahtoaan. Suomen lainsäädännössä on tällaisia päätöksiä vain kolme: pakkohoitopäätös, vankilatuomio ja huostaanotto. Lapset ovat erityisen haavoittuva ryhmä, joka ei itse pysty ajamaan etujaan. Lastensuojelun päätöksenteon tulee olla mahdollisimman avointa ja läpinäkyvää, jotta sen laadusta ja valvonnasta voidaan varmistua.

Lastensuojelutoimien tulee perustua ajankohtaiseen ja parhaaseen ymmärrykseen vaikuttavuudesta. Lastensuojelutyön tueksi tarvitaankin laadukasta, systemaattisesti tuotettua ja kokonaisvaltaista tutkimustietoa, lastensuojelun erityisluonteen huomioivien tutkimusmenetelmien innovatiivista kehittämistä, tutkimusaineistojen keskitettyä keräämistä ja avointa tiedottamista. Nykyisellä hajautuneella tutkimusrakenteella nämä tavoitteet eivät ole saavutettavissa.

Valtion tulee turvata lastensuojelun tutkimuksen jatkuvuus

Lastensuojelun piirissä elävien lasten ääni ja näkyväksi tekeminen ovat yhteiskunnaltamme tärkeä arvoteko. Lapsi- ja perhejärjestöt vaativat, että valtiolta ryhtyy pikaisesti toimiin jatkuvarahoitteisen lastensuojelun keskittävän tutkimusrakenteen perustamiseksi. Tutkimusrakenteen avulla toteutettaisiin lastensuojelun perustutkimusta, rekisteri- ja

tilastotutkimusta, akateemisesti korkeatasoista teoreettista tutkimusta sekä käytäntöä palvelevaa menetelmä-, vaikuttavuus- ja seurantatutkimusta sekä kokonaisuuden koordinaatiota. Lastensuojelun valtavan yhteiskunnallisen merkityksen takia tutkimuksen perusta tulee rahoittaa julkisin varoin. Sitä voidaan tukea muista lähteistä saaduilla tutkimusvaroilla. Tehokkaan toiminnan edellytyksenä on kiinteä ja riittävästi resursoitu tutkimusrakenne, joka hyödyntää olemassa olevia rakenteita. Nuorisotutkimusverkosto on erinomainen esimerkki riippumattomasta, uutta luovasta ja samalla kiinteästä sekä avoimesta rakenteesta, jollainen pitää perustaa myös lastensuojelun tutkimukseen.

Lastensuojelun menneisyys -selvitys, joka paljasti vuosina 1937-1983 lastensuojelun sijaishuollossa tapahtuneita lasten kaltoinkohteluita, on esimerkki tutkimuksesta, jonka vaikuttavuus on merkittävä niin lastensuojelun sisällä kuin koko yhteiskunnassa. On järkyttävää, että Suomessa ei tällä hetkellä kerätä järjestelmällisesti tietoa esimerkiksi sijaishuollossa olevien lasten nykytilanteesta tai lastensuojelun toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Tähän vaadimme pikaista muutosta.

Lisätietoja:

Toiminnanjohtaja Hanna Heinonen, Lastensuojelun Keskusliitto, p. 040 838 4027

Pääsihteeri Hanna Markkula-Kivisilta, Pelastakaa Lapset, p. 050 462 1148

Pääsihteeri Milla Kalliomaa, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, p. 075 324 5552

Pääsihteeri Riitta Särkelä, Ensi- ja turvakotien liitto, p. 050 63663

Toimitusjohtaja Eija Koivuranta, Väestöliitto, p. 050 574 1775

Toimitusjohtaja Marja Pajulahti, SOS-lapsikylä, p. 040 842 8665

Toiminnanjohtaja Pia Sundell, Barnavårdsföreningen, p. 040 5019105

Toiminnanjohtaja Kai Laitinen, Erityishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ, p. 050 511 6714

Toiminnanjohtaja Ulla Siimes, Suomen Vanhempainliitto, p. 040 553 0981